

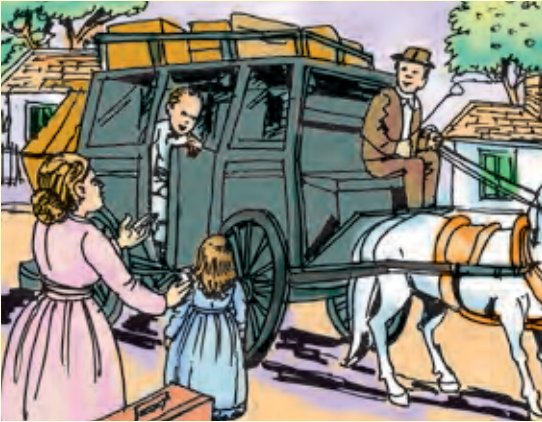
‘ನಿವೇದಿತಾ’

ಸೇವಂತಿ ಡಿ. ರೈ

ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಅಸಮಾನತೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಆಗರವಾಗಿದ್ದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಲೇಖಕಿ ನಿವೃತ್ತ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರು.

‘ನಿವೇದಿತಾ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ನೋಬೆಲ್ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದಳು. ಆ ದಿನ ಶುಕ್ರವಾರ, ೧೮೯೮ರ ಮಾರ್ಚ್ ೨೫ನೇ ತಾರೀಖು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮಾರ್ಗರೆಟ್‌ಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತು ‘ನಿವೇದಿತಾ’ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರು. ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವಳು ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ‘ನಿವೇದಿತಾ’ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪಠಿಸಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದಳು. ತನ್ನ ದೇಶವೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯ ದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ದೀನ ದಲಿತರ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ಬಡಮಹಿಳೆಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ; ನಿವೇದಿತಾ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸಿದಳು.

ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಚಿಕ್ಕವಳಿರುವಾಗ ಆಕೆಯ ಕುಟುಂಬ ಐರ್ಲೆಂಡ್ ನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿತು. ತಂದೆ ಚರ್ಚಿನ ಬೋಧಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೆವರೆಂಡ್ ಸ್ಯಾಮುಯೆಲ್ ನೋಬೆಲ್, ದೀನ

ದಲಿತರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದ. ತಂದೆಯ ಜೊತೆ ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಅವರ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವಳು. ಆಕೆಯ ತಾಯಿ ಮೇರಿ ನೋಬೆಲ್, ತುಂಬಾ ದೈವ ಭಕ್ತೆ. ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮರಣದ ಬಳಿಕ ಐರ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು. ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಅಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದು ವರೆಸಿದಳು.

ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಿವೇದಿತಾ, ಜೀಸಸ್ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಯೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಚರ್ಚಿನಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಶಾಂತಿ ದೊರೆತರೂ, ಅವಳ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. “ಅತಿ ತೀವ್ರವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದಾಹ, ಕಾತರ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಣಿಸುವವರು ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ” ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾರ್ಗರೆಟ್‌ಳಲ್ಲಿತ್ತು.

೧೮೯೫ ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್‌ನಗರದ ಇಸಾಬೆಲ್ ಮಾರ್ಗಸನ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಲೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಕಂಡಳು. ಕಾವಿಯ ನಿಲುವಾಗಿ ತೊಟ್ಟು, ಪ್ರಶಾಂತ ಮುಖದ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳ, ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಿಂದೂ ಯೋಗಿ ಅವರು. ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಅವರ ಮಾತಿನ ನವೀನತೆ, ವಾಗ್ವಿರಿ, ಅವರ ಸಿಂಹವಾಣಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಅವರ ಚಿಂತನೆ, ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆರಳಿಸುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ದೀನದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಅನುಕಂಪ, ಮಾನವರ ಹಿತಕ್ಕೆ ದುಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಕರೆ, ಅವಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಅವರ ವೀರೋಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮಾರು ಹೋದಳು. ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಪ್ರವಚನ ಇರುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರವಚನದ ಬಳಿಕದ

ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ 'ಏಕೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನು ಅರಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಇವರೇ ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯನ್ನು ಆಕೆ 'ಗುರು' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮಾರ್ಗರೇಟ್‌ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಜನರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸೇವಾಮನೋಭಾವ ಇರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೆ ಭರತಖಂಡಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಹಾಯವಾಗುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ

ದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಮಾತು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಮೂಡಿಸಿತು. ಆಕೆಯ ಸೇವಾಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, ತಮ್ಮ ವಿದೇಶ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜಯ ಭೇರಿ ಗಳಿಸಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಬಳಿಕವೂ, ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಮಾರ್ಗರೇಟ್‌ನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಬಡತನ, ಉಷ್ಣ ಹವಾಮಾನ, ಕ್ಷಾಮಡಾಮರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಆಕೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದರು.

ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ತಾನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿಗೆ ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿ, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟಳು ಮಾರ್ಗರೇಟ್ ನೋಬಲ್.

೧೮೯೮ರ ಜನವರಿ ೨೮ರಂದು ಕಲ್ಕತ್ತ ಬಂದರಿನ ಹಡಗು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿದ ಮಾರ್ಗರೇಟ್ ನೋಬಲ್‌ನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಆಕೆಗೆ ತಂಗಲು ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಕೆ ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ, ಭಾರತೀಯರ ರೀತಿ ನೀತಿ, ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸ, ಆದರ್ಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗರೇಟ್, ಅಂದಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಂಡಿರದ ದೈವಿಕಳೆಯನ್ನು, ಮಾಧುರ್ಯ ಮಮತೆಯ ಚಿಲುಮೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಶಾರದಾಮಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಶರಣಾದಳು.

ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಇವೆರಡೂ ಮೂರನೆಯದಾದ ಆತ್ಮನ ಮೂಲಕ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಎಂಬ ಹಿಂದುಗಳ ನಂಬಿಕೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಆಕೆ ಶ್ರೀಮಾತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಳು. ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಅವಳನ್ನು 'ಮಗಳೇ' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅವರೇ ತಿನ್ನಿಸಿದರು. "ನೀನು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಮಾರ್ಗರೇಟ್, ಶಿವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಳು. ಬುದ್ಧನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಹೂವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಆಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದರು. ಪುರುಷರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ವೇದಾಂತ, ಧರ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡಿದರು. ನಿವೇದಿತಾ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾರತೀಯಳಾದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಭಾರತಮಾತೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ನಿಜವಾದ ಆರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾ ಆದಳು.

ತಾನು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಒಂದು ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಹೀಗಿದೆ:

"The mother's heart, the hero's will,
The sweetness of the southern breeze,
The scared charm and strength that dwell
On Aryan altars, flaming, free;
All these be yours and many more
No ancient soul could dream before –
Be thou to India's future son
The mistress, servant, friend in one."

"ತಾಯಿ ಹೃದಯ, ವೀರನ ಪ್ರಚಂಡ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ದಕ್ಷಿಣ ತೆಂಗಾಳಿಯ ಮಾಧುರ್ಯ, ಆರ್ಯರ ಯಜ್ಞಕುಂಡದಿಂದ ಏಳುವ ಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವ ಪುರಾತನ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರಲಿ. ನೀನು ಭವಿಷ್ಯ ಭರತಖಂಡದ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಗೃಹಿಣಿ, ದಾಸಿ ಮತ್ತು ಸಖಿ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗು."

ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಜೊತೆ, ಅಮರನಾಥವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದಳು. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಯಾರ ಸಹಾಯಕ್ಕೂ ಕಾಯದೆ, ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಯಸದೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇತರರಿ

ಗಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. “ನಮ್ಮನ್ನು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೂ ಆಸೆಯೇ ಕಾರಣ, ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿರುವುದು, ಒಳ್ಳೆಯ ದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಇದುವೇ ಧರ್ಮದ ಸರ್ವಸ್ವ” ಎಂಬ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದಳು. ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ಯಾನ, ಜಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಕಲರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ‘ನಿವೇದಿತ’ಳಾಗಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಭಾರತೀಯರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದಳು. ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸರಳ ಜೀವನ ರೀತಿಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳಿದಳು. ಕಲ್ಯಾಣ ಅವಳ ಊರು, ಭಾರತ ಅವಳ ದೇಶವಾಯಿತು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತ ಅರ್ಪಣ ಮನೋಭಾವ, ಸೇವಾತ್ಮಕತೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆಕೆ ಭಾರತೀಯರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನೇ ನಿವೇದಿಸಿದಳು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಮಾತುಗಳು ಸದಾ ಆಕೆಯ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿತ್ತು. “ಇತರರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಪೂಜೆ. ನೀವು ಯಾರಿಗೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾರಿರಿ. ಬೇಕಾದರೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಮಾನವಕೋಟಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದೇ ಒಂದು ಮಹಾಭಾಗ್ಯ.”

ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗ ಕಲ್ಕತ್ತಾನಗರದ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹರಡಿದಾಗ ನಿವೇದಿತಾ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ರೋಗಿಗಳ ಸೇವೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ರೋಗಿಗಳ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದಳು. ಪ್ಲೇಗ್ ರೋಗದಿಂದ ಸತ್ತವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಿದಳು. ಮನೆ ಮತ್ತು ವಠಾರದ ಶುಚಿತ್ವದ ಅಗತ್ಯ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಪ್ಲೇಗ್ ಜಾಡ್ಯ ನಿವಾರಣೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. ಬೀದಿ ಗುಡಿಸಲು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಾಗ, ತಾನೇ ಒಂದು ಪೊರಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೀದಿ ಗುಡಿಸಿದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೆಲವು ಯುವಕರು ಇವಳಿಗೆ ನೆರವಾದರು. ಇಂತಹ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯುವಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಳು. ಇವಳ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಜನರು ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಅವಳ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದರು. ರೋಗಿಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ನಿವೇದಿತಾ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥಗೊಳಿಸಿದಳು.

ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ನಿವೇದಿತಾ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿದಳು. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧರ್ಮಭಾವನೆ ಇರುವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು.

೧೮೯೮ರ ನವೆಂಬರ್ ೧೩ರಂದು ನಿವೇದಿತಾಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವ ನಡೆಯಿತು. ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಇಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಬಾಲಕಿಯರು ಆದರ್ಶ ಮಹಿಳೆಯರಾಗಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿದರು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಕೆಲವೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸದ ಜತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ಮತ್ತು

ಸೇವೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವುದು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಿವೇದಿತಾ, ತಾನೇ ಕಾಲ್ಕಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿತಂದೆಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವದ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜಾತಿ ಭೇದ ಇಲ್ಲದ ಧರ್ಮಭೇದ ಇಲ್ಲದ ನಿವೇದಿತಾಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಆಟಪಾಠಗಳ ನಡುವೆ ಓದು ಬರಹ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನ ‘ವಂದೇ ಮಾತರಂ’ ಗೀತೆ ಹಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆ ದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ವರ್ಣಚಿತ್ರವನ್ನು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ತೂಗುಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು.

ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಹೊಲಿಗೆ, ಕಸೂತಿ, ಚರಕದಿಂದ ನೂಲು ತೆಗೆಯುವುದು, ಗೊಂಬೆ ತಯಾರಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಲಿಗೆ, ಕಸೂತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು, ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಲು ಹಾಳೆ, ಬಣ್ಣದ ಪೆನ್ಸಿಲು, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿತಾ ತಾನೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಹಳ ಸುಲಭರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಣ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಗಣಿತ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರವಾಸಗಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆ ಸ್ಥಳಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಗಳ ವಿವರ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಶಾಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದ ‘ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಬಾಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ’ ಈಗ ‘ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಿಷನ್ ನಿವೇದಿತಾ ಬಾಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಈ ಶಾಲೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಶಾರದಾ ಮಿಷನ್ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಭಾರತೀಯರಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಶಾಲೆಗಾಗಿ ಚಂದಾ ಎತ್ತಿ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದಳು. ‘ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಒಂದು ಶಾಲೆ’ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದು, ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಸಂಗ್ರ

ಹಿಸಿದಳು. ಭಾರತದ ದಾನಿಗಳೂ ಕೆಲವರು ಅವಳ ಶಾಲೆಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ದಾದ ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಸೋದರಿ ಕ್ರಿಸ್ಟಿನ್, ಶಾಲೆ ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಕರಿಸಿದಳು. ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ದೇಶಸೇವೆಗಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ಸುಧೀರಾದೇವಿಯೂ ಈ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಳು.

ಭಾರತದ ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾಗೃತರಾದರೆ ಮಾತ್ರ ದೇಶದ ಏಳಿಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾ ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೂಪು ರೇಷೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ತ್ಯಾಗ ಮನೋಭಾವ, ಪಾವಿತ್ರ್ಯ, ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಅರಿವಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾ ಅವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಲೆ ತೆರೆದಳು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿದಳು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವೇಳೆ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡುವಾಗಿರುವ ವೇಳೆ, ಅವರು ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಕಲಿಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದಳು. ಈ ಮಹಿಳಾ ವಿಶೇಷ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಓದು ಬರಹದ ಜತೆ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರಗಳ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು, ನಿವೇದಿತಾಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ನಾಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಧೀರ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಜಾಗೃತರಾದರು.

ತನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ ದೂರ ಬಂದಿರುವ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರೇ ತಾಯಿ, ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಮುಂದೆ ನಿವೇದಿತಾ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿನಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಗುವಿನಂತೆ ಅವರನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಅಶಾಂತವಾದಾಗ ಶ್ರೀಮಾತೆಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಆಕೆಯ ವಿಚಲಿತ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಿವೇದಿತಾಳ ಸಮಾಜಸೇವೆಗೆ, ಮಹಿಳಾಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರು ಅವಳಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ: “ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗು ನಿವೇದಿತಾ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತೆರೆಯುವ ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಸಫಲವಾಗಲಿ.. ದೇವರು ನಿನ್ನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲಿ. ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದ್ಭುತ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ನನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.”

ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಿವೇದಿತಾ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರರನ್ನು ಅಂಧಾನುಕರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಭರತಖಂಡದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಜಾಗೃತರಾದರೆ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಬಲ್ಲರು ಎನ್ನುತ್ತಾ, ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದಳು.

ನಿವೇದಿತಾ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಎಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡವಳಲ್ಲ. ಆಕೆ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನೇ ಮೆರೆಯಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆಕೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲಾ ಇತರರ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುವುದು. ಅವಳ ಅಮರನಾಥ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಮಯ

ದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧೆಯೊಬ್ಬಳು ದಾರಿಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ತನ್ನ ಶಾಲನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೊದಿಸಿ ತನ್ನ ದಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕುಳಿರಿಸಿ, ತಾನು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳೆಂದು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋಪಾಲನ ತಾಯಿ ತನ್ನ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಿವೇದಿತಾ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಅಂತಿಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಿರುವುದಕ್ಕೆ ತಾನು ಧನ್ಯಳಾದೆ ಎಂದು ನಿವೇದಿತಾ ಭಾವಿಸಿದಳು. ಸ್ವಾಮಿ ಸದಾನಂದರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕಾಯಿಲೆ ಆದಾಗ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಳು. ರೋಗಿಗಳ, ವೃದ್ಧರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಣಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ನಿವೇದಿತಾ.

೧೯೦೬ರ ಜೂನ್ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಊಟಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಜನ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಇದ್ದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವು. ಜನರು ಮನೆ ಮರ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನರ ರೋದನ ನಿವೇದಿತಾಳನ್ನು ತಲ್ಲಣಿಸಿತು. ಆಕೆ ಮೊಳಕಾಲುದ್ದ ನೆರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಉಳಿದ ಜನರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡಿ ತನ್ನಿಂದಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ಹೀಗೆ ಬಡವರ ಸೇವೆಗೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಳು ನಿವೇದಿತಾ.

ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಭಾರತದ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ಅವರು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದುವ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಮಾತೃಭೂಮಿಗಾಗಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕರೆಕೊಟ್ಟಳು. **ವಂದೇ ಮಾತರಂ** ಗೀತೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಷೇಧ ಇದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು ‘ವಂದೇ ಮಾತರಂ’ ಗೀತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಜನಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಜ್ಞೆ, ತ್ಯಾಗ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಸುವುದು ಆಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಭಾಷಣ, ಲೇಖನ ಸಂದರ್ಶನಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಆಕೆಯನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ‘ವಿದೇಶೀ ಮಹಿಳೆ’ ಎಂದರೆ ಆಕೆಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದೂ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಮುಸಲ್ಮಾನ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಸಿಕ್ಖ್, ಪಾರ್ಸಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರ

ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳ ಜತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾಳ ಮೇಲೆ ಆಂಗ್ಲ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹ ಇತ್ತು. ಅವಳು ಕೆಲವು ಕಾಲ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಚಲನವಲನ ನಿಲ್ಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು, ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉದ್ದನೆಯ ಬಿಳಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ ಮತ್ತು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಕಾವಿ ಪಟ್ಟಿ, ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಾಲೆ ಇವುಗಳ ಬದಲು, ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಆತ್ಯಾಧುನಿಕ ಐರೋಪ್ಯ ಉಡಿಗೆ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ, ಆಕೆಯ ಪತ್ತೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. 'ರಾಷ್ಟ್ರನಿರ್ಮಾಣವೇ ನನ್ನ ಗುರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಭಾರತವೇ ಉಸಿರು. ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವಳು ಮಂತ್ರದಂತೆ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. National Consciousness (ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಜ್ಞೆ) ಎಂಬ ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯವನ್ನು ನಿವೇದಿತಾಳೇ ರೂಪಿಸಿರುವುದು. ಭಾರತದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿವೇದಿತಾಳ ಬಗ್ಗೆ ರ್ಯಾಟ್ ಕ್ಲಿಫ್, "ಬಂಗಾಳ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯುತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಖರ ಲೇಖನಿಯ ಪ್ರಭಾವ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ್ದು" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಕ್ತಿ, ಗೌರವದ ಸಂಕೇತವಾದ ವಜ್ರದ ಚಿಹ್ನೆ ಇರುವ, 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ವಜವನ್ನು ನಿವೇದಿತಾ ತಯಾರಿಸಿದ್ದಳು.

ಆಂಗ್ಲ ಸರಕಾರದ ದಮನ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಭಾಷಣಗಳ ಮೂಲಕ ಯುವಕರ ಮನ ತಲುಪುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ, "ಭಾರತದ ಕನ್ಯೆಯರೆ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ 'ಭರತವರ್ಷ, ಭರತವರ್ಷ, ಭರತವರ್ಷ', 'ತಾಯಿ, ತಾಯಿ, ತಾಯಿ' ಎಂದು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಿವೇದಿತಾಳ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, "ನಾವು ಆಶಾ ವಾದಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ, ನಿರಾಶಾವಾದಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮದು ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯ. ನಾವು ಅಗ್ರಗಾಮಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವವರು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಶರೀರದ ಮೂಲಕ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮುಂದಿನ ಸೈನಿಕರು ಆ ಸೇತುವೆ ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹಾದುಹೋಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಿಜಯೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸುವರು."

ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ, "ಭಾರತ ಒಂದು, ಅದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ, ಅಖಂಡ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಸಮಾನ ನೆಲೆ, ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿ, ಸಮಾನ ಪ್ರೇಮ - ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಭಾರತದ ವರ್ತಮಾನ ಅದರ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಮುಂದೆ ಭವಿಷ್ಯವು ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ." ಹೀಗೆ ತನ್ನ ತನು ಮನ ಧನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭರತ ಮಾತೆಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದಳು ನಿವೇದಿತಾ.

ಅನೇಕ ಹೆಸರಾಂತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕವಿಗಳು, ರಾಜನೀತಿಜ್ಞರು ಆಕೆಯ ಆಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತರು. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರಿಗೆ ನಿವೇದಿತಾಳ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಗೌರವ. ಅವರು ಆಕೆಯನ್ನು 'ಲೋಕ ಮಾತಾ' ಎಂದು ಕರೆದರು.

ತನ್ನ ಗುರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸದಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಿವೇದಿತಾ, ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ೧೯೦೨ ಜುಲೈ ೨ರಂದು ಬೇಲೂರು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಆ ದಿನ ಏಕಾದಶಿ. ತಾನು ಉಪವಾಸ ಇದ್ದರೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ, ಕೈತೊಳೆಯಲು ನೀರು ಹಾಕಿದರು. ಬಳಿಕ ಒಂದು ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಒರೆದರು. ತನ್ನ ಗುರು ತನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು ನಿವೇದಿತಾಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರ ಪಾದ ತೊಳೆದಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಿವೇದಿತಾ ಇದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ನೊಂದು ಕೊಂಡಳು. ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನು ತಿಲುಬೆಗೇರುವ ಮುನ್ನ ದಿನ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದಿರುವ ವಿಷಯ ಅವಳ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು, ಆಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಿಂತಿತಳಾದಳು. ಅಂತೆಯೇ ಅದರ ಮಾರನೇ ದಿನ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು.

ತನ್ನ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪರಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದು, ಸರ್ವಸ್ವ ವನ್ನೂ ಭಾರತಾಂಬೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳಾದ ನಿವೇದಿತಾ ತಾನು ಬರೆದ ಎಲ್ಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹಕ್ಕನ್ನು ಬೇಲೂರು ಮಠದ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪುಸ್ತಕಮಾರಾಟದಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬರೆದಿಟ್ಟಳು. ೧೯೧೧ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೩ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಗಾಢ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಳು. ಬುದ್ಧನ ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮ ಶಾಂತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಓದಿದಳು. ರುದ್ರಸ್ತುತಿ, 'ಅಸತ್ಯದಿಂದ ಸತ್ಯದಡೆಗೆ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನದಡೆಗೆ, ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಅಮೃತತ್ವದಡೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಳು ನಿವೇದಿತಾ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ವೇಳೆಗೆ ಹಿಂದೂ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗಣೇಶ್ ಮಹಾರಾಜ್ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಒಂದು ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

"ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ನಿದ್ರಿಸಿರುವರು" (Here reposes Sister Nivedita, who gave her all to India) ಎಂದು ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

೧. ಸೋದರಿ ನಿವೇದಿತಾ - ಸ್ವಾಮಿ ನಿತ್ಯ ಸ್ಥಾನಂದ

೨. ನಿವೇದಿತಾ - ಸ್ವಾಮಿ ಸೋಮನಾಥಾನಂದ

೩. ನಾ ಕಂಡಂತೆ ನನ್ನ ಗುರುದೇವ - ನಿವೇದಿತಾ ❖